

Migrációval kapcsolatos attitűdök nemzetközi összehasonlításban.

A European Social Survey 2015-ös (R7) felvételének előzetes eredményei

MOTTÓ

*„Ahogy a menekültekhez viszonyulunk, az tükrözi
azt, amilyenek magunk vagyunk.”*

AZ ELŐADÁSRÓL

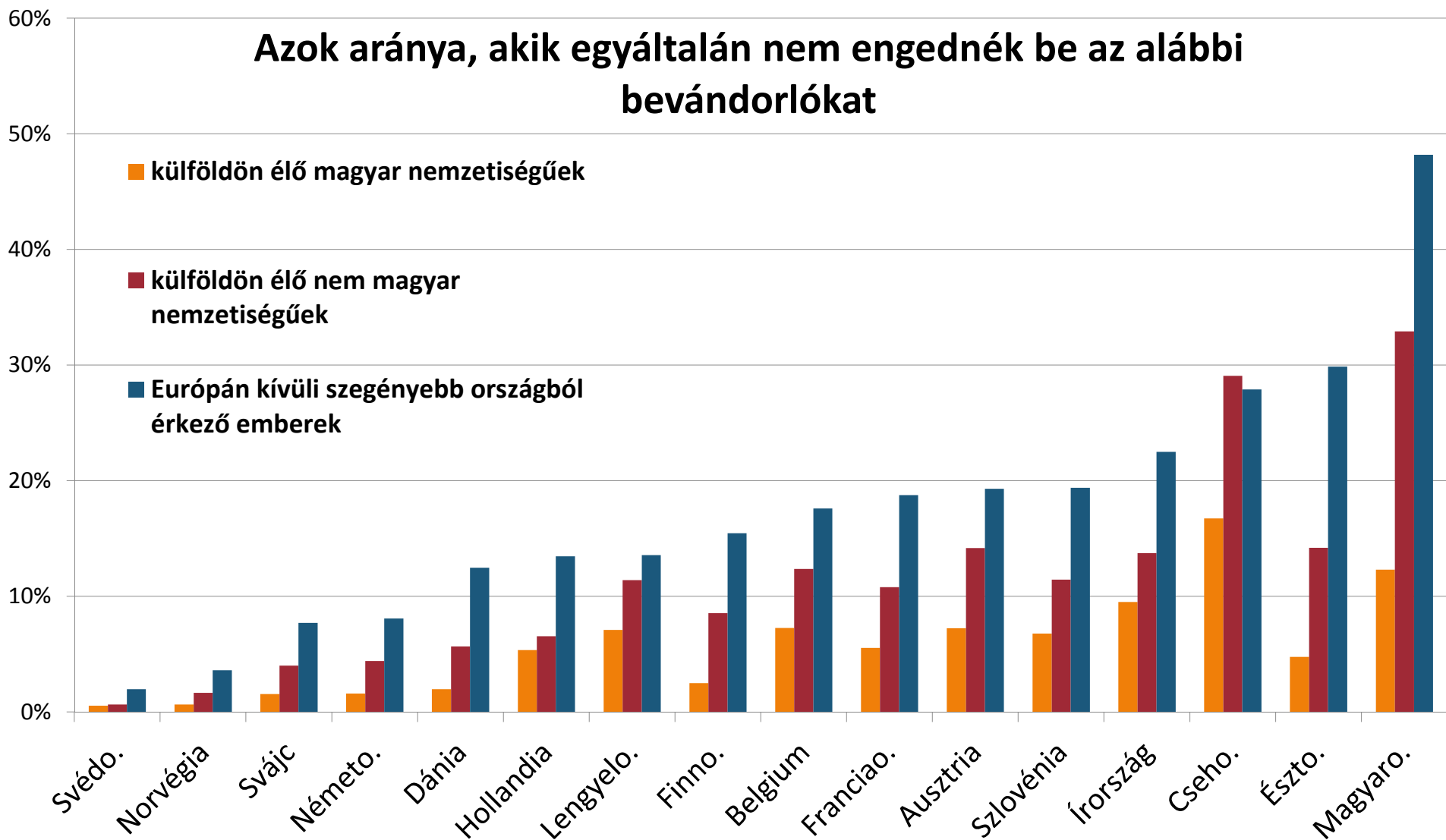
1. A bevándorlás megítélése Magyarországon nemzetközi összehasonlításban.

1. Lehetséges magyarázatok:

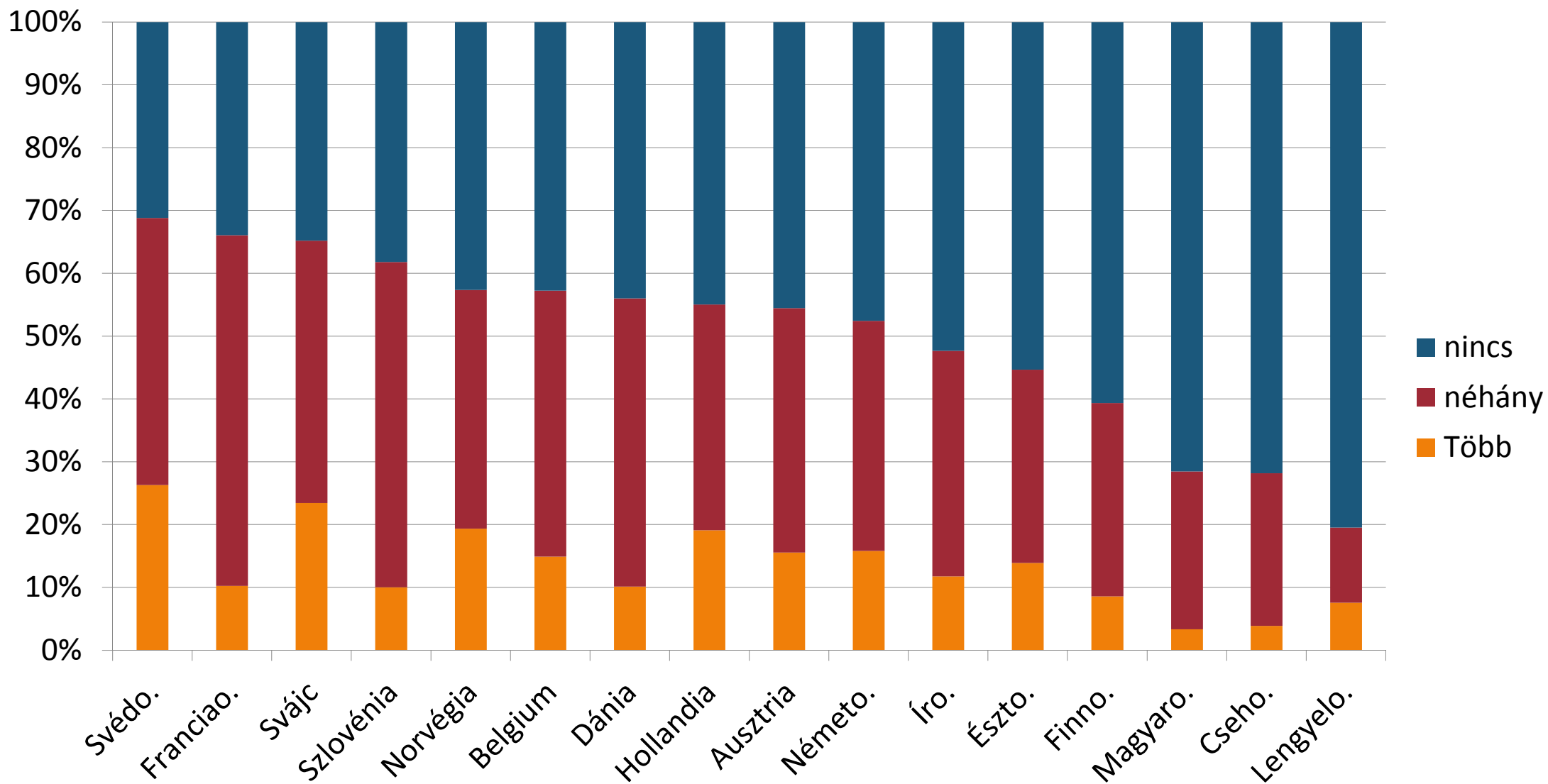
1. Státuszvesztéstől való félelem szerepe az idegenellenesség erősödésében;

2. Oktatás lehetséges hatása

Azok aránya, akik egyáltalán nem engednék be az alábbi bevándorlókat

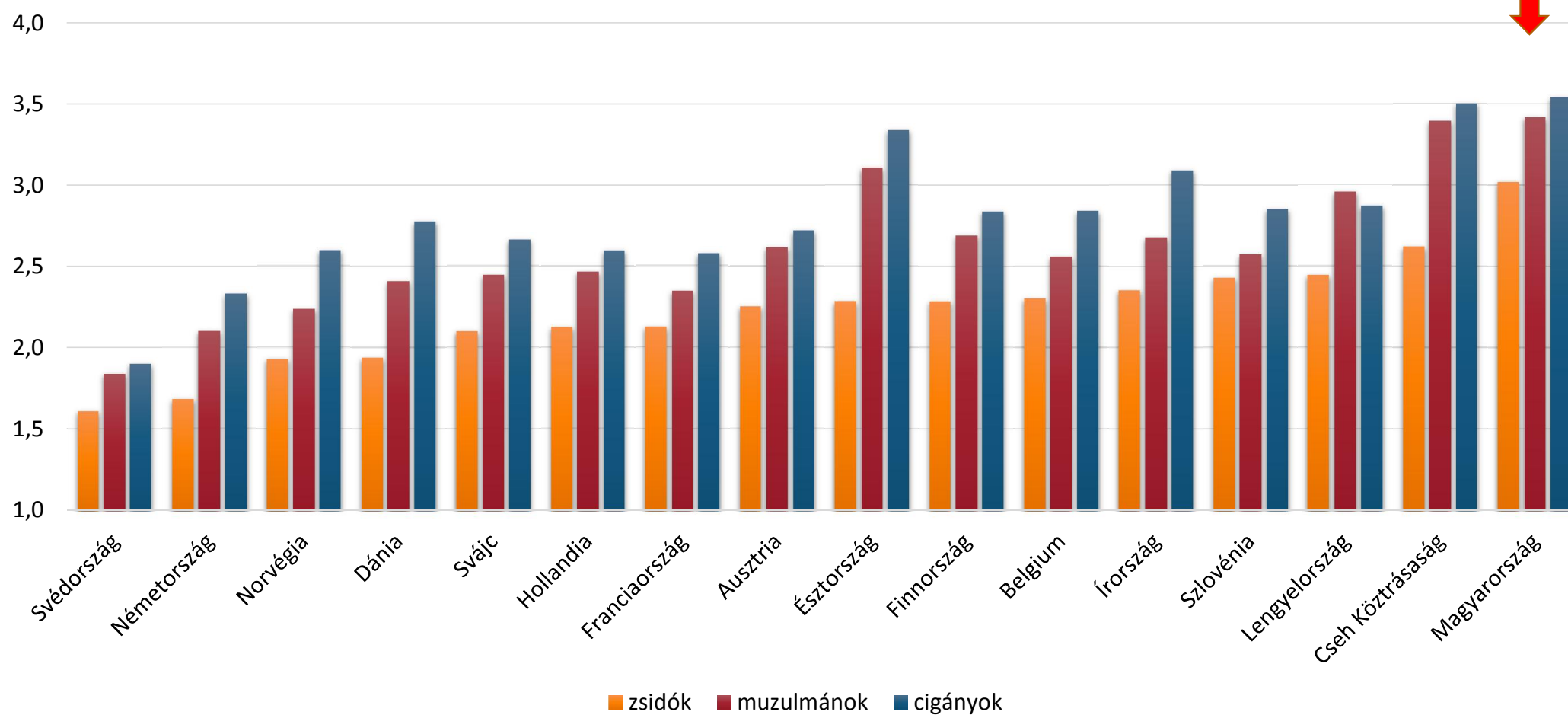

Van-e közeli barátjai között, aki más származási csoporthoz tartozik?

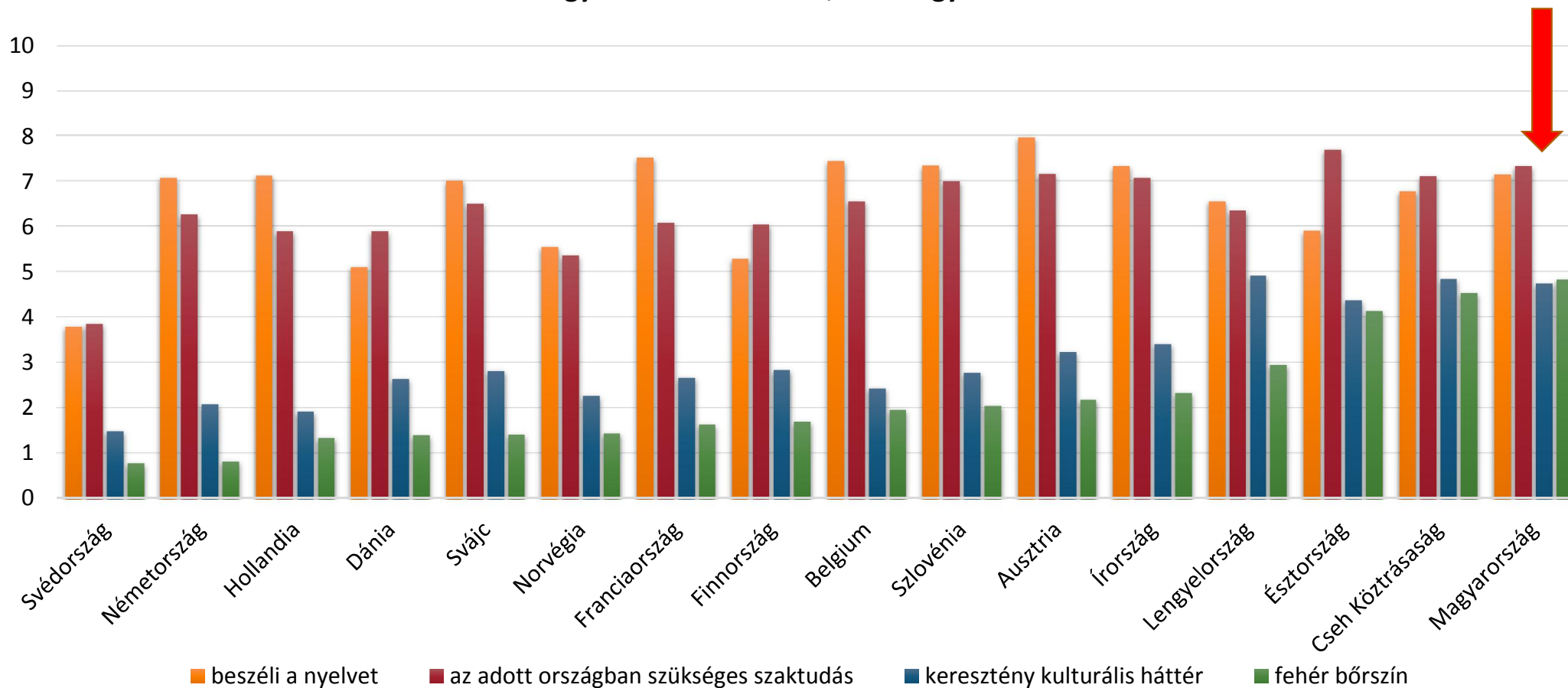
A BEVÁNDORLÁS MEGÍTÉLÉSE NEMZETKÖZI ÖSSZEHOSONLÍTÁSBAN 2014-2015-BEN

Milyen mértékben kéne megengedni, hogy Magyarországra jöjjenek élni...?
1 - sokuknak; 2 – jó néhányuknak; 3 - keveseknek; 4 – senkinek sem

A BEVÁNDORLÁS MEGÍTÉLÉSE NEMZETKÖZI ÖSSZEHOSONLÍTÁSBAN 2014-2015-BEN

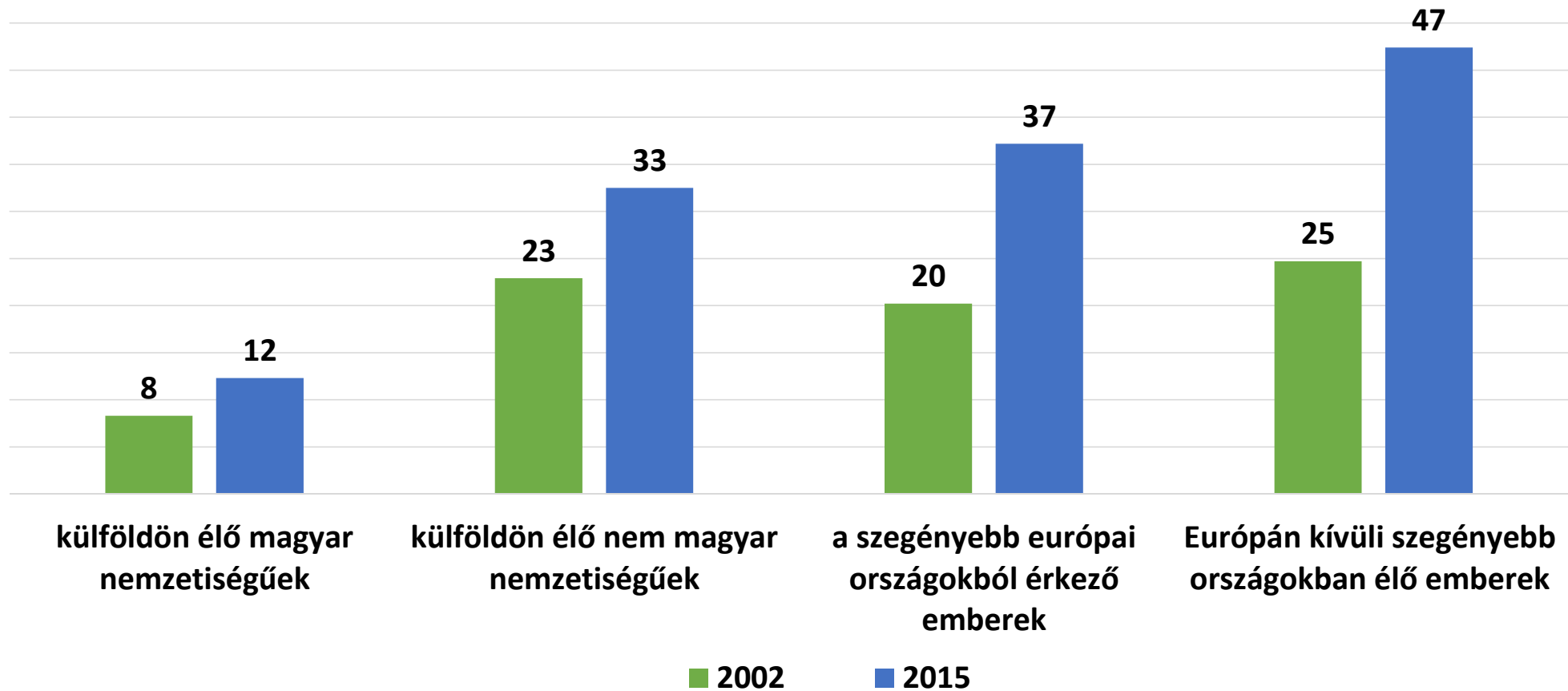
**Mennyire fontosak annak eldöntésében, hogy valaki
letelepedhessen az adott országban?
0 – egyáltalán nem fontos; 10 – nagyon fontos**

A BEVÁNDORLÁS MEGÍTÉLÉSE MAGYARORSZÁGON

2002-2015

Az alábbi emberek mekkora részének kellene megengedni, hogy Magyarországra jöjjen élni? (,senkinek' válaszok aránya)

A MÁSSÁG ELFOGADÁSÁNAK KOMPLEX ELEMZÉSE

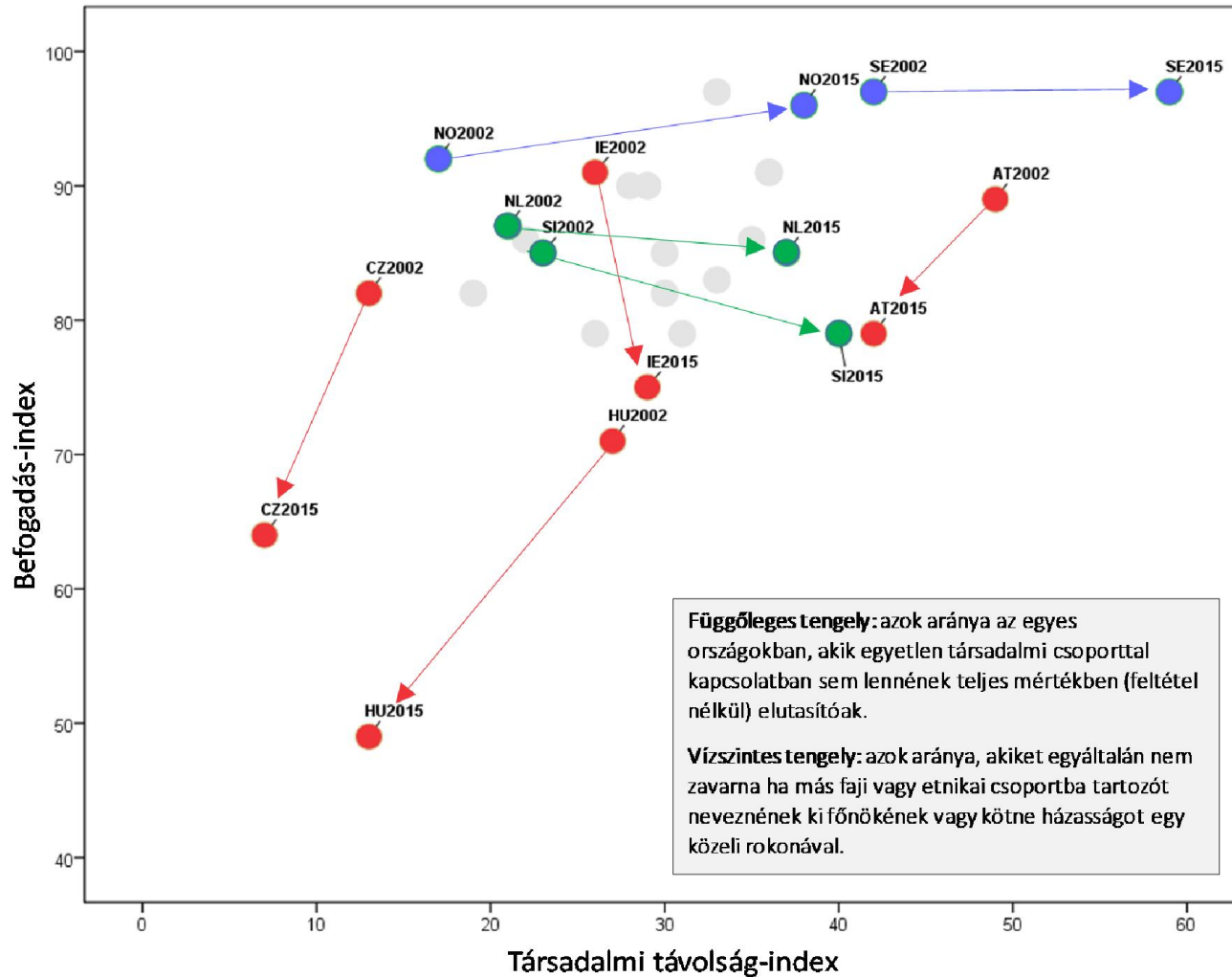
„Elfogadás-index”

azok aránya az egyes országokban, akik a négy csoporttal – külföldön élő Magyar; külföldön élő nem Magyar; szegényebb európai; szegényebb, Európán kívüli országból érkező - kapcsolatban sem lennének teljes mértékben (feltétel nélkül) elutasítók

Társadalmi távolság index

azok aránya, akiket egyáltalán nem zavarna ha más faji vagy etnikai csoportba tartozót neveznének ki (1) főnökének vagy (2) kötne házasságot egy közeli rokonával.

IDEGENELLENESSÉG INDIKÁTOROK EGYÜTTES VÁLTOZÁSA 2002-2015 KÖZÖTT

Csökkenő elfogadás:

HU – Magyarország
CZ – Csehország
AT – Ausztria

Növekvő elfogadás:

NO – Norvégia
SE – Svédország

Csak az egyik tengelyen van pozitív változás

NL- Hollandia
SI – Szlovénia

Csak az egyik tengelyen van negatív változás:

IE - Írország

ELFOGADÓK ÉS ELUTASÍTÓK MAGYARORSZÁGON

„Az alábbi csoportokba tartozó emberek mekkora részének kellene megengedni a betelepülést Magyarországra?”

1. Külföldön élő magyar nemzetiségűek
2. Külföldön élő nem magyar nemzetiségűek
3. Szegényebb európai országokból érkező emberek
4. Európán kívüli szegényebb országokból érkező emberek
5. Külföldről származó zsidó emberek
6. Külföldről származó muzulmánok
7. Külföldről származó cigányok

- 1 - sokuknak meg kellene engedni, hogy Magyarországra jöjjenek élni
2 - jó néhányuknak meg kellene engedni
3 - keveseknek kellene megengedni
4 - senkinek nem kellene megengedni

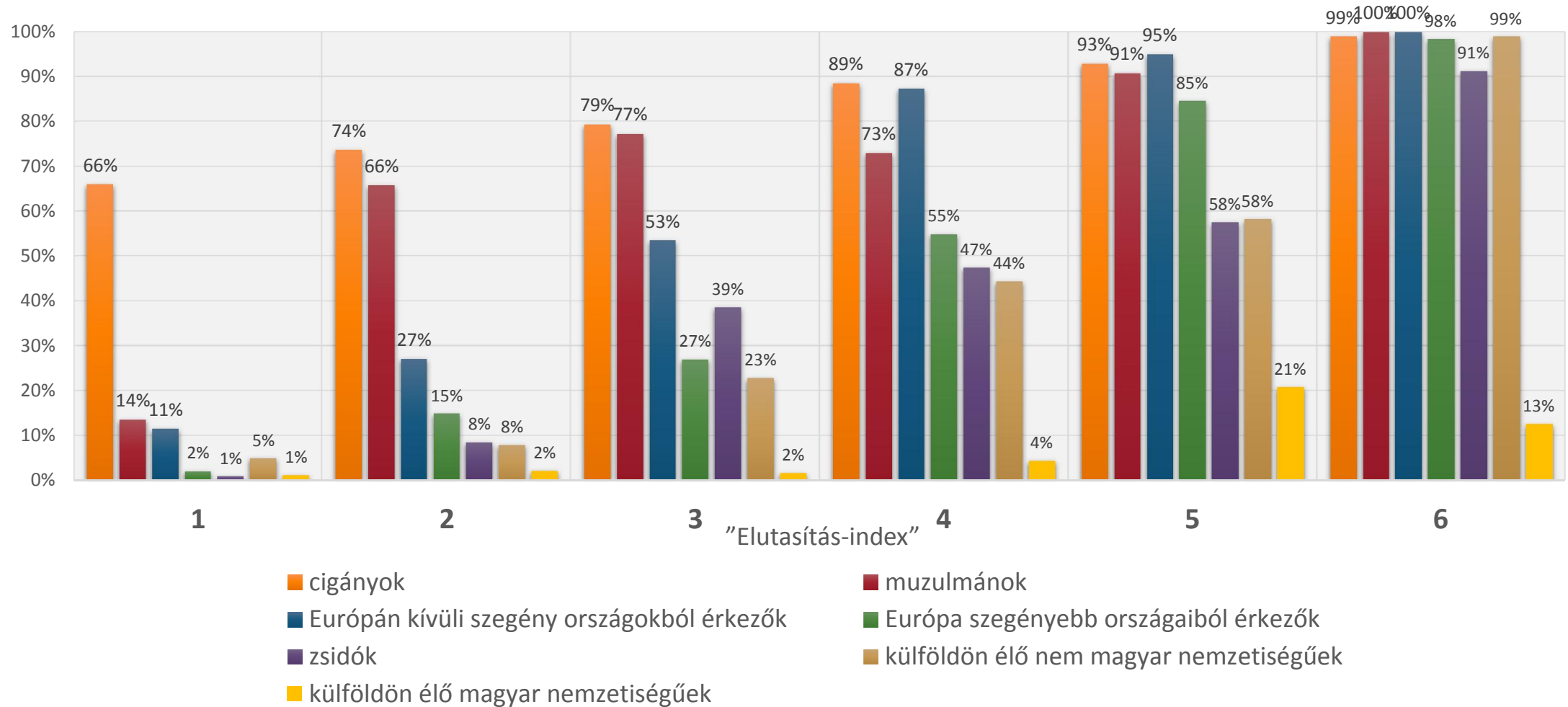

„Elutasítás-index”

0-7 közötti értékek, ami azt mutatja, hogy hány olyan csoport van, aminek a tagjai közül senkit sem engedne be.

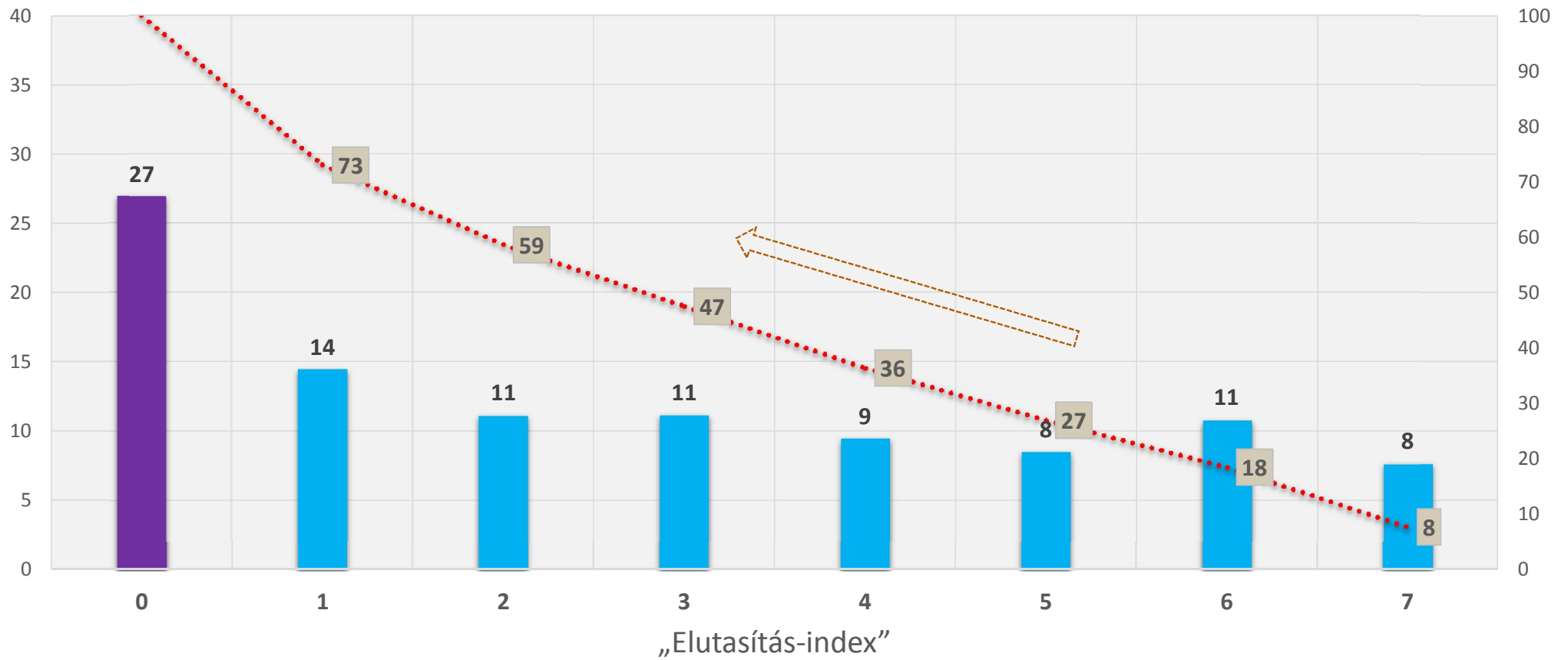
ELFOGADÓK ÉS ELUTASÍTÓK MAGYARORSZÁGON

Az elutasítás mértéke az egyes embercsoportok szerint megoszlásban

ELFOGADÓK ÉS ELUTASÍTÓK MAGYARORSZÁGON

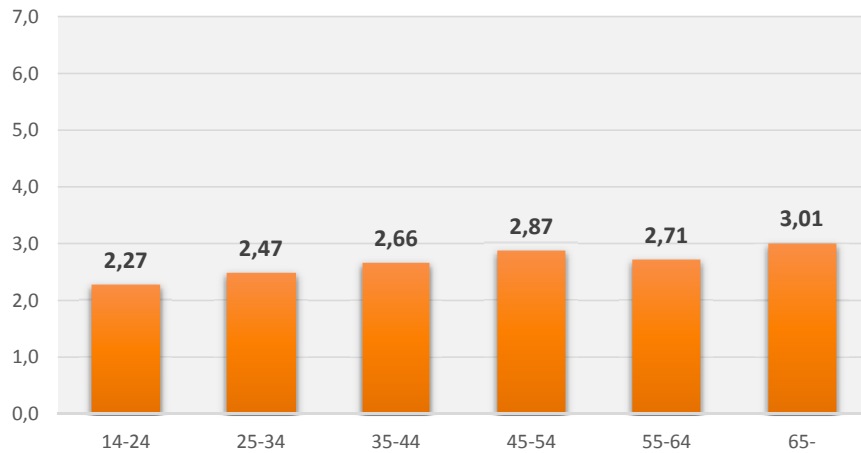
A 7-féle embercsoport elutasításának összevont megoszlásai

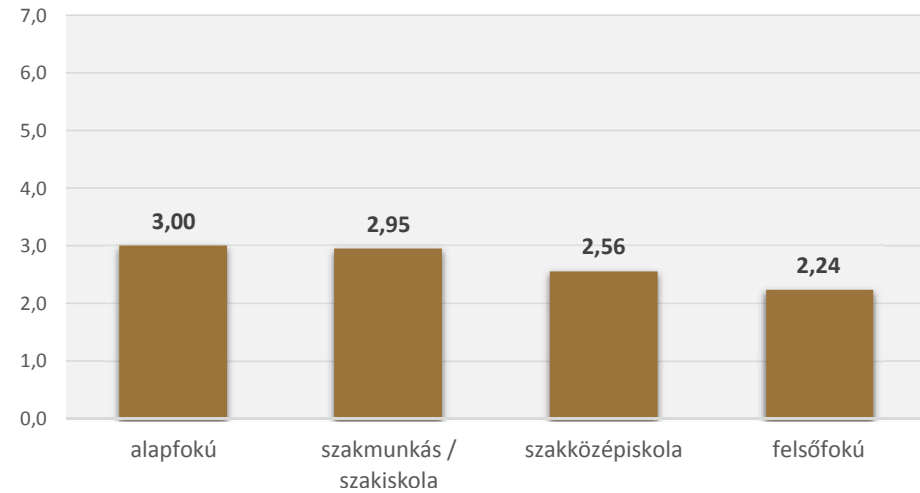
ELFOGADÓK ÉS ELUTASÍTÓK MAGYARORSZÁGON

AZ „ELUTASÍTÁS-INDEX” DEMOGRÁFIAI HÁTTERE

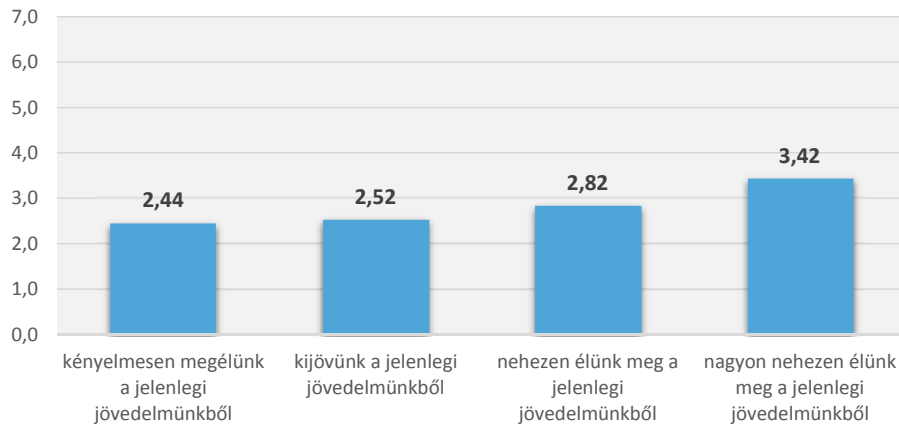
Életkor

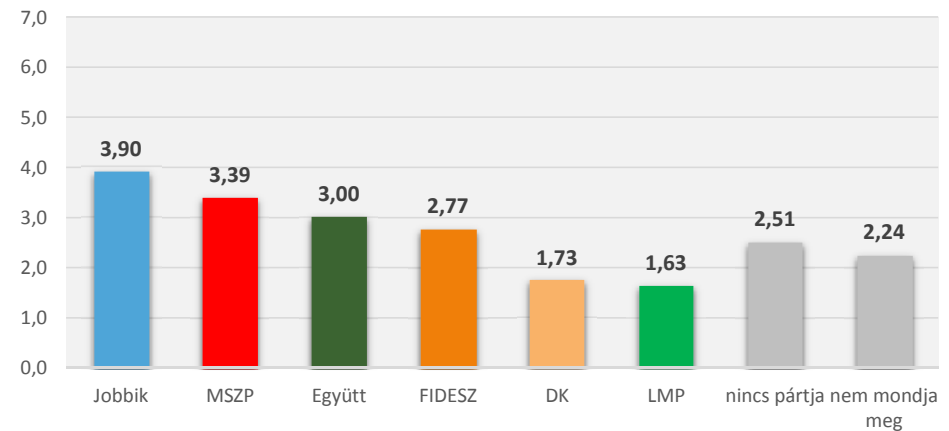
Iskolai végzettség

Szubjektív jövedelmi helyzet

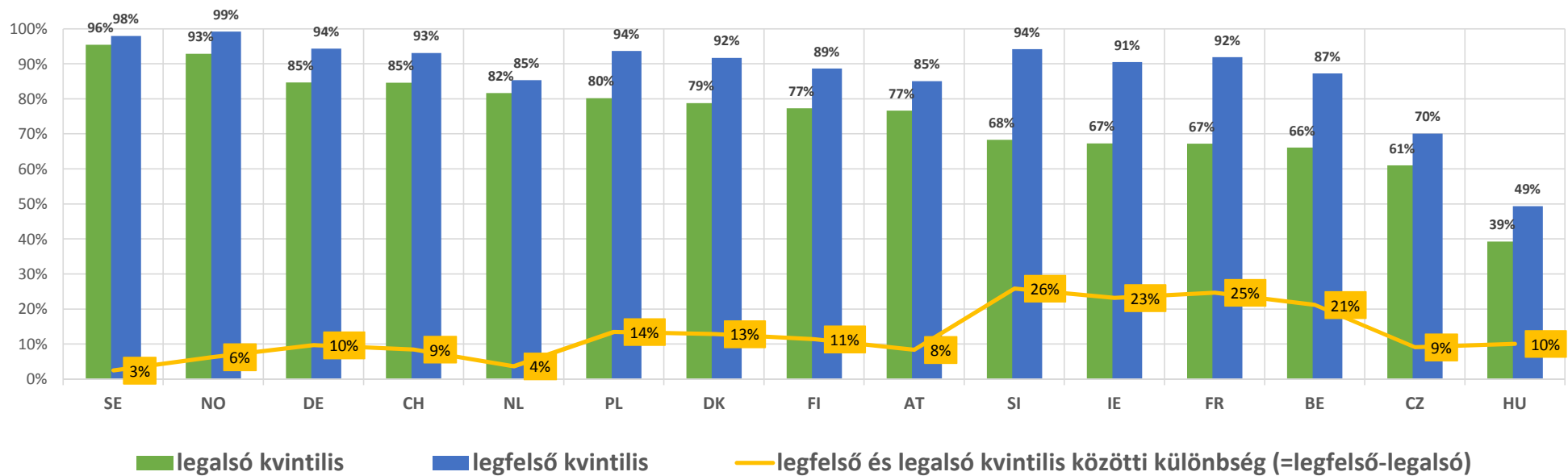
Pártszimpátia

BE- ÉS ELFOGADÁS: A JÖVEDELEM SZEREPE

Befogadás index

Azok aránya az egyes országokban, akik egyetlen társadalmi csoportot beengedésével kapcsolatban sem választanák a feltétel nélküli, teljes elutasítást.

AZ ELUTASÍTÁS NÖVEKEDÉSÉNEK LEHETSÉGES TÉNYEZŐI:

Státuszvesztéstől való félelem

Oktatás szerepe

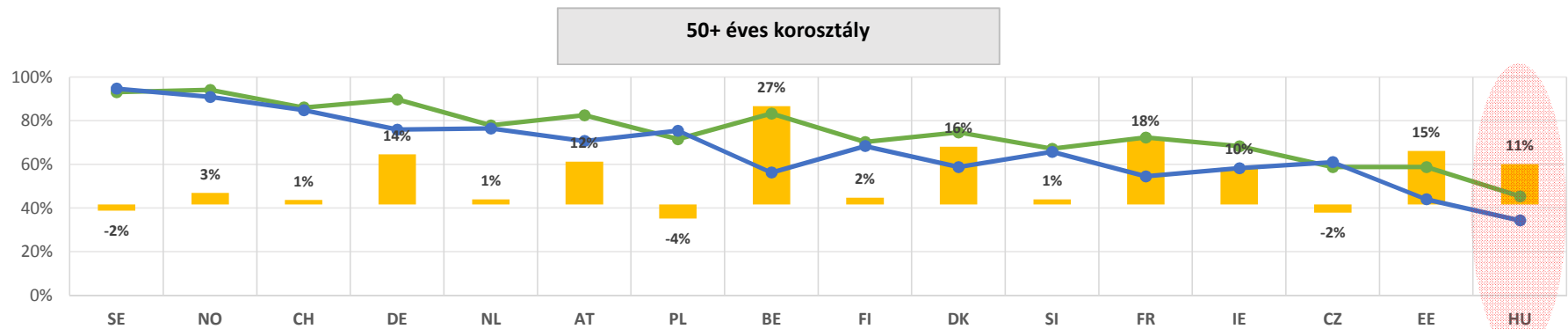
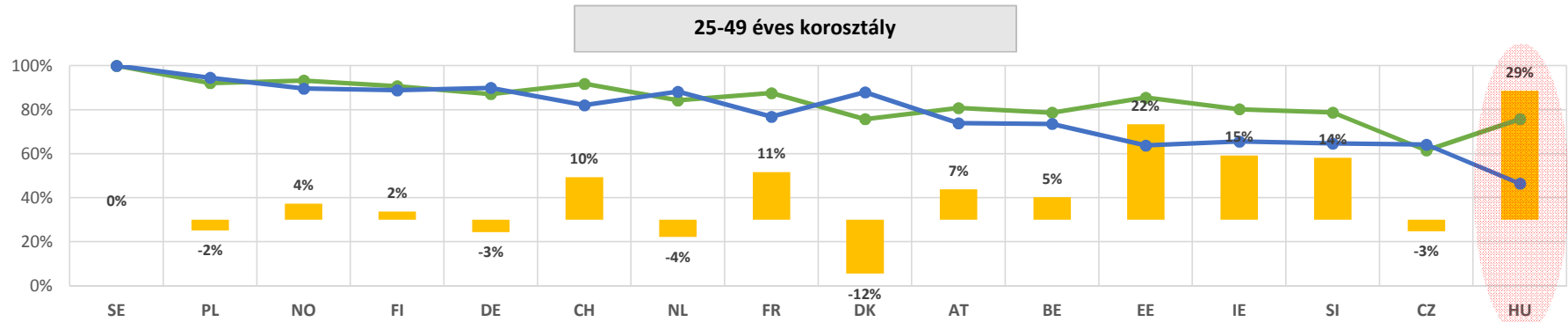
“FELEMELKEDŐK” ÉS “LECSÚSZÓK” CSOPORTJÁNAK LÉTREHOZÁSA

		Gyermek-, illetve kamaszkorában Ön és családja milyen gyakran küszködött súlyos anyagi gondokkal?				
		<i>mindig</i>	<i>gyakran</i>	<i>néha</i>	<i>szinte soha</i>	<i>soha</i>
Melyik leírás közelíti meg leginkább az Önök háztartásának jelenlegi jövedelmi helyzetét?	<i>kényelmesen megélünk a jelenlegi jövedelmünkből</i>	1. csoport „felemelkedők”				
	<i>kijövünk a jelenlegi jövedelmünkből</i>					
	<i>nehezen élünk meg a jelenlegi jövedelmünkből</i>	2. csoport „lecsúszók”				
	<i>nagyon nehezen élünk meg a jelenlegi jövedelmünkből</i>					

ELFOGADÓK ÉS ELUTASÍTÓK MAGYARORSZÁGON

Befogadás index

Azok aránya az egyes országokban, akik egyetlen társadalmi csoportot beengedésével kapcsolatban sem választanák a feltétel nélküli, teljes elutasítást.

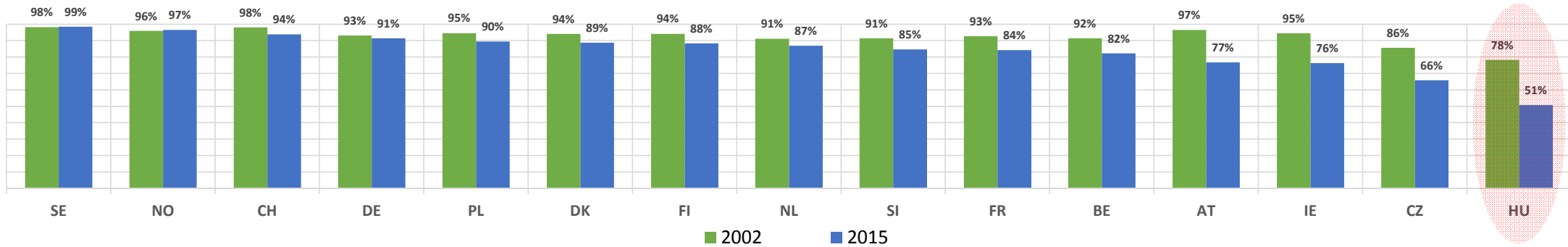
a két csoport közötti különbség (százalékpont)

felemelkedő

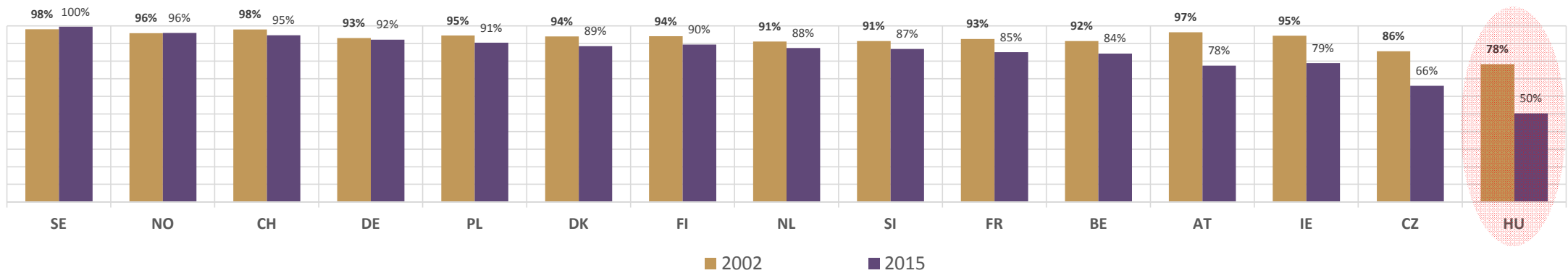
lecsúszott

ELFOGADÓK ÉS ELUTASÍTÓK MAGYARORSZÁGON

A. 14-24 évesek körében, 2002-ben és 2015-ben → (a "mindenkori" fiatalok)

B. Az 1978-1988-ban születettek körében, 2002-ben és 2015-ben → (azonos kohorsz)

Oktatás lehetséges szerepe az elutasításban (kontakt elmélet)

- Szelektív és szegregáló iskolarendszer:
 - Iskola fenntartók diverzifikálódása: a diákok ötöde egyházi és magániskolákba jár, amelyre nem vonatkoznak a körzet-szabályok és szabadon válogathatnak a jelentkező gyerekek közül

A maradék négy-ötöd:

- Hatalmas különbség budapesti, városi és falusi iskolák között (PISA)
- Válogató szülők és igazgatók
- Iskolán belüli szelekció

Következmény: társadalmilag, etnikailag homogén iskolai környezet amelyben nincs alkalom a ‚másság’ megismerésére (legyen az származási, etnikai, szociális fizikai másság) az együttélés és együttműködés megtapasztalására, a tolerancia kialakulására.

Oktatás lehetséges szerepe az elutasításban

(Szociál pszichológiai elméletek alapján)

- **Formális tanterv**ből hiányoznak a bevándorlók, de a romák is alig-alig szerepelnek a magyar tankönyvekben
(Terestyéni 2004, Vidra-Fox 2011)
- **Rejtett tanterv** (normák és viselkedésminták)

Ez az iskolán és a tanárokon múlik, de vannak nagy általánosságban és évtizedek óta meggyökeresedett jellemző vonásai a magyar iskolák pedagógiai gyakorlatának, amelyek szerepet játszhatnak a másság elutasításának szívós jelenlétében.

- **Készségek helyett lexikális tudást preferáló oktatás** (fókusz a tananyag, nem pedig a gyerek) - unatkozó gyerek + átlagtól való eltérés problematizálása - fegyelmezés - büntetés
- **Hiányosságokat ,kereső' értékelés** – pozitív megerősítés hiánya – sérült önbizalom
- **Frontális oktatás** – hierarchia – együttműködés, egyenrangú vita, partnerségi viszony hiánya: **demokratikus viszonyok hiánya**

Következmény: önbizalom hiány, szorongás, átlagtól való eltérés problémaként történő észlelése, demokratikus viszonyok hiánya – mind táptalaja az intoleranciának, a kirekesztő attitűdöknek

KÖVETKEZTETÉSEK

- ❖ Az új tagállamok lakosai a leginkább elutasítók.
- ❖ Különbség mutatkozik a csoport származása mentén: cigányok mindenhol a leginkább elutasítottak, zsidók a legkevésbé, (bár Magyarországon még ez utóbbi csoport elutasítottsága is nagyon jelentős.) Ezekben az országokban kiemelkedően magas a biológiai rasszizmus előfordulása is.
- ❖ Fontos sajátosság, hogy míg a régi tagállamokban az elfogadó/elutasító attitűdöket elsősorban a migránsok integrációs képességei (képzettsége, nyelvismeret, munka készségek) meghatározóak, az új tagállamokban, és különösképp Magyarországon e tényezők mellett a származás - faji és vallási hovatartozás - is nagyon meghatározó szempont. Ez a régi tagállamokra nem áll.
- ❖ Négyből három ember legalább egy vizsgált embercsoport előtt teljesen lezárják az ország határait.
- ❖ Közel 20% azok aránya, akik lényegében senkit sem engednének be az országba.

KÖVETKEZTETÉSEK

- ❖ Az elutasítás mértékét (a hagyományos demográfiai változók közül) leginkább az életkor, az iskolai végzettség, illetve a jövedelmi helyzet magyarázza.
- ❖ A valós társadalmi helyzetnél fontosabb lehet a társadalmi státusz percepciója illetve a lecsúszástól való félelem.
- ❖ Az fősodrú oktatás több sajátossága – erős szelekció következtében létrejövő homogén iskolai környezet, az oktatás által közvetített normák és pedagógiai gyakorlat - is erősítheti a kirekesztő attitűdöket.

Előadásunk az alábbi publikáció alapján készült:

Messing Vera és Ságvári Bence (2016) „Ahogy »másokhoz« viszonyulunk, az tükrözi azt, amilyenek magunk vagyunk”. A magyarországi idegenellenesség okairól. Socio.hu 2016/2

http://socio.hu/uploads/files/2016_2/messing_sagvari.pdf

messing.vera@tk.mta.hu
sagvari.bence@tk.mta.hu